

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI
ZA SLOVENSKO
MLADINO

Štev.
12.

Leto
VIII.

VSEBINA:

1. Dve vrsti. Fr. Lociškar. Pesem	265
2. Junta. Vilho M. Povest	266
3. Zimski večer. Zoržuzar. Pesem	268
4. Krtki in tulčave iz mojhi dišečih let. Fr. Križar. Povest	269
5. Marjetica. Avgustin Šušter. Poudni spis	273
6. Ropstvo Gospodova. Podoba v harvotinsku	276
7. Najljubše darilo. Joo Truh. Povest z dvema podobama	279
8. Kako moramo jesti sodje. J. K. Poudni spis	286
9. Muzi Janko. Joo Danil. Pesem	286
10. Pook in zabava.	
Solze. Jo. Križar. Uglasbena pesem. — Rešitev	287
Ob sklepu onega letnika	288

Listnica uredništva.

—m—: Vaš cikelj začnemo pričbevat i prihodnje leto. Prosimo pošljite takoj nadaljevanje: — F. V.: Vaš spis pride na vrsto v novem letniku. — F. T.: Pisčnike porabimo za poletje. Pošljite sedaj kaj primernega. — J. V.: Ker pravite, da boste nadaljevali, pričbimo prihodnjč, ko pride nadaljevanje. — Kotiček gospoda Doropoljskega nadaljujemo v prihodnjem letniku. Le pišite nar pridno! — Borislava št. 12: Naslov gospoda Doropoljskega smo naznanili v I. letošnji številki. — Popravek. Uglasbeni pesmi v 11. šte. je takl triosrazinski (*). — Česar nisimo mogli objaviti v današnji številki, pride prihodnjč. S prostorom nam je vedno tesna.

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrl leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: Luka Jelenc, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta št. 7.

Rokopise je pošljati na naslov: Engelbert Gangl v Jdriji.

Vas in založba „Zveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Štev. 12.

V Ljubljani, 1. grudnia 1907.

Leto VIII.

Dve smrti.

Na postelji smrtni leži bogatin,
nekdanji mogočnej — sedaj je trpin.

Krog njega otroci in znanci stoje,
k slovesu mu že dajejo roké.

Poslednje še zbere bolnik moči
in zbranim okolo tako govori:

„Molite kdaj zame! Ah, težka bo pot
iz kraja prevar, trpljenja in zmot...“

Veliko bogastva zapuščam vam,
ki z delom pridobil ga nisem sam.

Da nisem v življenju imel vesti,
to uro poslednjo me najbolj boli.

Ah, koliko sirot sem odgnal,
zaslužek ubogim odtrgoval!“

Pa sklne roke, zapre oči —
in nihče za njim se ne solzi.

Na postelji borni leži siromak,
od dela ves izmučen težak.

Krog njega deca zbrana stoji,
vsi v njega upirajo rosne oči.

Vsi rosne v njega oči upro,
pri srcu jim je tako hudó.

In sklone poslednjič še se trpin,
otrokom tako govori v spomin:

„Zakladov ne morem ostaviti vam,
ker nisem nikoli imel jih sam.

Le seme, ki v srce sem vam ga sejal,
požene naj zdravo in krepko kal!

Za delo ustvarjene so roké,
za dobro naj vse vam gori srce!“

Zaprli veselo oči je trpin,
zdaj rešen trpljenja in bolečin...“

Fr. Ločniškar.

Janko.

Spisal Vilko M.

Janko je prav prijazen dečko. Letos je pričel hoditi v tretji razred in je še majhen in mlad. Dovršil je ravnokar osmo leto. Mama ga ima silno rada, uči ga vljudnosti in mu skrbi za vse potrebno. Oče pa je strog in natančen. Kako pa se ga tudi Janko boji! Že na oči se razumeta. Ampak to se Janku dobro zdi, da očeta ni dostikrat doma. He, kako ti je vesel, kako skače, kadar je doma samo mama ...

Mali nagajivček se ji zna že tako prikupiti, da ga pusti na dvorišče med sosedove otroke, ki ga imajo tako radi, da so ga izvolili za svojega kralja.

Kadar pride na dvorišče, je hipoma okrog njega vse polno otrok. Nekoliko dečkov je njegove starosti, nekaj je mlajših in eden celo stareji od njega. Toda vsa družba se mu rada pokori. Kako pa zna Janko tudi poveljevati — kakor nihče njegovih podanikov ...

Če ga zberejo za vojskovodjo, steče na velik peščeni kup tam v kotu dvorišča in skliče k sebi svoje vojake. Tam jim daje povelja, prav kakor v vojni. Naučil se je teh povelj iz knjig, ki se pripoveduje v njih o raznih vojnah. Janko namreč bere za zabavo najrajši le take knjige.

Tako je Janko postal že precej spreten poveljnik svoje vojske in tudi tistega dečka, ki je stareji od njega in ki ga je odločil za vojskovodjo sovravnih čet, poučuje, kako in kaj ...

Zmago dobi navadno Jankova četa; in kadar je zmaga odločena, takrat nastane po dvorišču vriskanje in vpitje in tudi jokanje. — Marsikateri vojak odnese z bojišča krvav nos.

Časih, če ni zmaga gotovo odločena, se začno vojaki pripravljati, in Janko stopi na kup peska in zapove mir . . . Vse je tiho in mirno kakor pribito. „Slovenci“ in „Turki“ se pomešajo drug med drugega in vsi pazno poslušajo, kakšno igro bo nasvetoval zdaj njihov kralj. Ko je igra določena, so vsi zadovoljni z njo in nihče več ne govori o vojni in o ranah. Če bi ga Janko čul, bi ga za kazen zaprl v lopo.

Razen vojakov se igrajo tudi radi razbojnik in žandarje. Janko izbere dva orožnika, ki se ali prostovoljno oglasita ali sta pa izžrebana. On izrečno ne mara biti orožnik, razbojnik ga izvolijo vedno za svojega glavarja.

Preden se začne igra, pošlje oba orožnika za lopo mižat, sam pa se skrrije s svojo tolpo v hlev in pod streho.

Kadar so vsi poskriti, zavpije eden izmed hudodelcev: „Hop!“ Tedaj se prične iskanje.

Časih iščeta orožnika poskrite potepuhe cele ure in še zaman, drugo-krat pa jih kmalu izvohata in jih odženeta pred sodišče — v lopo. Tam sodi vsakega posebe najstarejši deček. Kazen je najmanj eno leto in po okolščinah še več. Najdaljša kazen, ki traja v resnici komaj pet minut, zadene samo glavarja, ki ga orožnika navadno zadnjega ujameta.

Janko se zna tudi dobro skrivati. Kadar potakne svojo tolpo po raznih zakotjih, se skrrije šele on, in sicer tako, da niti „njegovi“ ne vedo zanj, ker bi ga drugače morda izdali . . . Pa če bi ga tudi kdo njegovih tovarišev videl, kam je smuknil, bi nič ne pomagalo, če bi povedal za njegovo skrivališče, ker Janko ne ostane nikoli na mestu kakor drugi razbojnik, marveč se plazi vedno naprej, počasi, previdno in nalahno, da ga nihče ne sliši . . .

Nekoč sta ga iskala orožnika ves popoldan. Zaman sta obrnila hlev in podstrežje in dvorišče. Pomagali so jima iskati tudi ujeti potepuhi, ker jim je sodnik obljubil, da jih spusti poprej iz zapore, če dobe glavarja . . . A vsi so ga iskali zaman. Naposled ga je šele zalotil najmlajši potepuh za omaro pod stopnicami. Pritekel je jokaje k sodniku in mu zatožil, da ga je glavar sunil v rebra, ko ga je hotel privleči izza omare. Sodnik je brž poslal po orožnika, in objokani razbojnik jima je pokazal Jankovo skrivališče.

Ko sta ga orožnika z veliko silo privlekla na svetlo, sta ga zvezala in ponosno odvedla čez dvorišče v lopo. To pot je bil Janko kaznovan na sto let ječe in je moral tičati v lopi celih deset minut . . .

Če se igra kmalu konča, jo še ponove, ker dečkom ugaja. Drugo pot je navadno Janko sodnik.

Tako brezskrbno se igra Janko vedno, kadar ni očeta doma.

Časih ga pokliče dekla iz kuhinje, toda Janko je niti ne poslušal. In če ga le dolgo ni v sobo, ga pozove mama sama.

Janko jo prav lepo in laskavo prosi, naj mu dovoli ostati zdolaj vsaj en trenutek še.

„Kdaj se boš pa kaj učil? — Čas je, da greš gor!“

„Mamica, saj se bom naučil,“ obeta s prosečim glasom.

In gospé se smili sinko, rada ga ima in neizmerno ga ljubi, in veselje, tisto nedolžno, brezmejno veselje, ki je razlito po njegovem obrazu, tista

blažena otroška duša, ki mu sije iz oči, polna tihe prošnje in želje, ves ta neskončno, nepopisno ljubeč izraz omehča skrbno mamico, in njena materalinska ljubezen je tako velika, tako topla, da se ji zasmili Jankec in ga pusti še doli igrati se med otroki . . .

Ampak nečesa se boji Janko še vedno, četudi je oče daleč od doma . . . Vedno oprezno pogleduje do hišnih vrat, kadar se odpro . . . boji se, da bi se ne prikazal jaz, njegov učitelj.

Kadar me zagleda v veži, popusti mahoma svojo igro in se poslovi od svojih prijateljev. Ti žalostno gledajo za njim in so potrti, ker se brez njegove ne morejo igrati nobene igre.

In Janko pride k meni, nekak strah je na njegovih licih, in vidim, kako izginja z obraza vsa radost . . . Vsako moje besedo lovi z otožnimi, bojazljivimi očmi in sram ga je, da bi ga kaznoval vpričo tovarišev, ki jim je bil pred trenutki še poveljnik in kralj . . . Vsi se ozirajo name nekam z jeznimi očmi, kakor bi bili pripravljeni žrtvovati zanj življenje. Samo najmlajši paglavček me gleda s škodoželjnim veseljem in komaj čaka, kdaj bom potegnil za ušesa poglavarja, ki ga je zadnjič tako neusmiljeno sunil v rebra . . .

Kazen za neposlušnost prejme šele v sobi, če nima v redu svojih nalog, ker sem mu po naročilu očetovem prepovedal ostaviti sobo prej, preden se ni vsaj deloma pripravil za šolo . . .

Janko se prav lahko in hitro nauči svojih nalog. Samo razmišljen je rad kakor so vsi otroci, ki so živahni.

Za razmišljenost bi ga moral že večkrat kaznovati, pa mu prizanesem, ker me rad sluša.

Jako radoveden je časih. Vprašuje me kar med poukom o raznovrstnih rečeh, a na vsa tista vprašanja mu odgovorim navadno po uri. Najrajši me vprašuje o puškah, topovih in o vojnah.

Zimski večer.

*Nocoj . . . nocoj
metuljčki beli prileteli.*

*Nocoj . . . nocoj
metuljčki na planjave seli.*

*In tam na gori . . . na sneženi
smehlja se striček mráz:*

*„Dihni . . . hihni . . .
je že čas? . . .“*

*Veseljje, smeh
doni črez ravan,
in snežec in deca
se vsiplje na plan.*

Križi in težave iz mojih dijaških let.

Spisal Fr. Rojec.

IV.

lovesnejših praznikov v letu ni nego so božični. Sneg navadno že pokriva ob tem času dol in breg. Obnebje je nizko in megleno, da se vidi okrog le po najbližji okolici; lahne snežinke se leno motajo po zraku in počasno padajo na mehka, bela tla. Večkrat pa o Božiču tudi solnce plava po jasnem nebu in razsiplje svetle žarke po sneženi zemeljski odeji, da se vse iskri in blišči okrog, kakor da bi bila zemlja posuta z biseri in demanti. Proti poldnevu se zrak nekoliko ogreje, in sneg se začne tuintam solziti; a na večer pritisne silen mraz, da hitro zopet zmrznejo vsa pota in vse steze, ki so postale mokre in spolzke čez dan, pod nogami pa začne škripati suhi sneg in led, da se zdi človeku kakor bi hodil po ostrem pesku.

Tako vreme je bilo o božičnih praznikih tudi v prvem letu mojega solanja v Ljubljani.

Dasiravno sem bil takrat z doma šele dobre tri mesece, vendar se mi je zdel ta čas silno dolg. Zato sem bil sklenil, da grem na vsak način praznovat Božič domov. Prav takega mnenja je bil tudi moj tovariš Zupančič. Ker tačas še ni bilo dolenjske železnice, kaka drugačna vožja pa bi bila predraga, sva se domenila z Zupančičem, da se prvi dan božičnih počitnic zjutraj zgodaj kar peš napotiva proti domu.

Na Dolenjskem, kjer sem doma, imajo splošno navado, da napravljajo o Božiču po hišah jaslice v spomin na Jezusovo rojstvo. Najpripravnejši prostor zanje je kot za mizo; kdor pa hoče narediti bolj velike in lepe jaslice, določi zanje široko lino pod oknom, in če je tudi ta prostor premajhen, uporabi še del klopi zraven line.

Kako delajo jaslice po kmetih, je znano; vendar naj to ob kratkem opišem tukaj zlasti še zaraditega, ker zdaj ta lepa slovenska navada vedno bolj izginja iz slovenskih hiš.

Po bukovih gozdih so nekateri kameni in debla starejših dreves porasteni z gostim, lepo zelenim mahom, ki ostane zelen še tudi potem, ko je suh. Ta mah je zrasten tesno skupaj in se da v velikih ploskvah odstraniti s kamenov in z debel. Posebno pripraven je za jaslice. Z njim naredimo na določenem prostoru hribček, ki tvori temelj jaslicam. Pod hribčkom v sredi postavimo hlevček iz slamnatih bilk in lesenih, neobeljenih paličic ali pa iz pobarvanega papirja. V hlevčku in ob njem namestimo iz papirja izrezane pobarvane podobe Jezuška, Marije, Jožefa, volička, oslička, pastirjev in črede. Ako zdaj zasadimo v hribček še nekaj brinovih in smrekovih vejic, ki imajo nadomestovati drevesa in grmovje, ter po bregu proti hlevčku napravimo stezico z belim peskom, so jaslice za silo gotove. Toda take jaslice so bolj skromne!

Jaz sem imel v otroških letih veliko veselje za jaslice. Kot deček sem jih vsako leto o Božiču sam naredil v kotu za mizo in kolikor večji in razumnejši sem prihajal, toliko lepše sem jih znal narediti. Težko sem vselej čakal, ko se je čas začel bližati Božiču, da je prišel v hišo prodajalec s podobami za jaslice. Komaj je mož položil zavitek podob na mizo, že sem bil med njimi s svojimi prsti in si izbral najlepše, zakaj s slabimi in neokusnimi podobami ni mogoče napraviti lepih jaslic. Ako sem imel kaj prihranjenega drobiža, sem podobe sam plačal, drugače pa jih je mati kupila ali pa mi je posodila potrebni denar.

Pole s podobami za jaslice sem potem najprej prilepil na drug trd in močan papir, da so mogle podobe stati lepo pokonci, ko so bile izrezane. Ko se je lepilo posušilo, sem izstrigel in izrezal vsako podobo posebej iz pole. Izrezane podobe sem prilepil na klinčke, ki so bili spodaj koničasti, zgoraj, kamor sem prilepil podobe, pa lopatasto odrezani. Nato sem podobe s konicami nataknil po mahovitem hribčku. Podobe, ki so imele priti na ravna in trda tla v hlevček in zraven njega, pa sem pritržil na rob ozkih deščič ter jih s pomočjo teh stojalc postavil, kamor so sodile. Angela nad hlevčkom in onega, ki oznanja rojstvo Gospodovo pastirjem na paši, sem obesil v zrak tako, da se ni nič videlo, na čem visita. Obesil sem vsakega na temno žimo. Da so bile jaslice bolj popolne, sem narisal na debel siv papir betlehemsko mesto, ga izrezal in postavil v ravnino na stran hribčka. Nekatera okna sem popolnoma izrezal ter zadaj prilepil tenak rumenkast papir, da so se ta okna lepo svetila, ko sem prižgal lučco za mestnim zidovjem. Tudi pred hlevčkom in pred pastirji na paši sem prižgal lučki, ki pa sem ju spredaj zadelal s kakšnim primernim predmetom, da se ni videlo, odkod prihaja svetloba na razsvetljene podobe.

Tako urejene jaslice so se mi zdele nebeško lepe, menda še posebej zato, ker sem bil jaz tisti mojster, ki jih je naredil. Najrajši bi jih gledal noč in dan. Ko sem se jih nagledal od blizu, sem šel na peč, podprl glavo ter zopet gledal na svoje ljube jaslice, premišljuoč in poudarjajoč, kaj bi se še dalo napraviti, da bi bile jaslice še lepše in še imenitnejše!

Po kmetih žive umetniki-samouki, ki znajo vsakovrstne podobe izrezljavati iz lesa in jih lepo barvati, da so videti kakor žive. Čul sem nekoč, da je tak umetnik nekje na Dolenjskem naredil v svoji hiši jako velike in krasne jaslice. Podobe teh jaslic so bile napravljene na stroj, da so se gibale in premikale. In koliko še drugih lepih reči se je videlo pri teh jaslicah! Hribčki, ravninice, dolinice, drevje, skale, koč, vasi, mesto, vmes pa so tekli in žuboreli studenčki in potočki ter gonili kolesca pri mlinih, žagah in kovačnicah, da se je prav videlo in slišalo, kako je tu vse migalo in skrivnostno škrebalo ob vrtenju strojev! Ljudje so od blizu in daleč hodili gledat te jaslice in vsi so se jim čudili in hvalili in slavili presrečnega umetnika, ki je izvršil to prekrasno delo!

Želel sem si, da bi tudi jaz imel take jaslice, in kdo ve, če bi ne bil počasi tako napredoval v svoji umetnosti, da bi si kdaj sam naredil take ali pa še krasnejše jaslice, ako bi me usoda ne odvedla z doma v svet!

In kako srečen in zadovoljen bi bil doma pri svojih jaslicah! Od lakote in žeje bi lahko brez bolečin umrl zraven njih.

Na Dolenjskem je tudi v navadi, da o Božiču iz testa delajo in peko ptičice, ki napravljajo poleg jaslic mnogo veselja in zabave otrokom in odraslim ljudem. Pa še več drugih prijetnosti prineso vsakoletni božični prazniki nerazsvajeni mladini na kmetih. In kdo bi mogel na take lepe čase pozabiti že v nekaj mesecih!

Taki spomini so mene kakor tudi tovariša Zupančiča z nepremagljivo močjo vlekli prvo leto iz Ljubljane domov na božične praznike. Zopet sem hotel delati in gledati svoje jaslice doma med domačini. Pisal sem bil bratu domov že mesec prej, da mi pripravi za jaslice potrebnega mahu in drugih takih reči, sam pa sem v prodajalnici nakupil podob ter jih polagoma ob večerih izrezoval in prilepljal na stojalca. Na večer pred odhodom iz Ljubljane sem jih lepo naložil v knjige, da bi se mi kaj ne poškodovale na potu, ter jih s knjigami vred povezal v culico.

Dan pred Svetim večerom je bil prvi dan božičnih počitnic. Ta dan sva z Zupančičem zgodaj vstala, se urno oblekla ter posrebala svojo kavo. Bilo je še temno, in ljubljanske ulice so bile še prazne, a že sva hitro koračila s culicama s Starega trga proti sv. Florijanu. Ker so bili najini črevlji dobro podkovani, so glasovi najinih stopinj otlo odmevali ob tistem zidovju. Nama pa so ti odmevi kaj prijetno zveneli na sluh, ker sva oba dobro čutila, kaj pomenijo. Hitro sva jo pobirala in kmalu sva stopila s trdega mestnega tlaka na oster in suh cestni sneg. Ta nama je hreščal in cvilil neprestano pod nogami tja doli do Grosupljega in še dalje do Višnje gore, kamor sva dospela okolo poldneva.

Do Višnje gore se nisva nikjer nič odpočila in ničesar nisva jedla spotoma. Zato ni čudno, da sva zdaj že precej čutila trudnost v nogah in glad v želodcih. Toda sram je bilo naju, da bi stopila v kako gostilnico potolažit svoja kruleča želodca z jedjo in pijačo. Tudi z drobižem menda nisva bila kaj posebno obložena. Ali po dolgem cincanju in pregovarjanju se je vendar eden naju ojunčil, da je šel v gostilnico in tam kupil za dva groša belega kruha, ki sva ga potem na cesti razpolovila ter pomašila vsak svoj kos v žep, odtam pa v usta.

Medtem se je toliko ogrelo, da je postal umazani sneg po cesti mehak in moker. Tudi najini črevlji so postali mokri in do mojih nog je začela prodirati skozi usnje vlažnost.

S kruhom sva nekoliko utešila lačna želodca; ali vkljub temu je vedno občutljivejša trudnost lezla v najine noge, da sva hodila čimdalje težje. Pot pa je bila še dolga.

Prišla sva že močno utrujena sredi popoldneva po cesti do sv. Roka pri Št. Vidu. Tu je bilo treba kreniti na desno po stranski poti, ki drži skozi vas Dob in mimo vasi Sad proti najinemu domu. Človek, ki je dober hodec, ob lepem vremenu v kopnem času lahko pride v dveh urah od sv. Roka do najinega doma. A za naju, utrujena in lačna siromaka, je postala ta pot v tem zimskem času prava križeva pot! Ko sva prilezla do kapelice vrhu

klančka pred Dobom, je bil Zupančič že tako obnemogel, da se več ni mogel premagati, da bi ne sedel na prag kapelice. Jaz nisem hotel sesti in sem tudi tovarišu svetoval, naj ne seda, češ, da bo potem še težje šel. In res, ko je vstal, so ga tako bolele noge, da je kar stokal, ko ju je začel zopet premikati. Toda treba je bilo iti dalje, in šla sva kakor sva mogla in znala.

Na drugi strani dobskega polja se pot obrne navzgor v gozde, in od tukaj dalje sva morala iti le po ozki gazi. Ta pot je bila za naju še bolj utrudljiva. Vrhutega je pa še začel postajati zrak oster in mrzel, ker se je solnce že nagnilo proti zatonu. Objel je naju silen mraz, a zaradi naporne hoje vendar ni zeblo naju, dasiravno sva morala večkrat postati in počivati na potu. Le mene je nekaj časa zeblo v prste na nogah, in čutil sem, da mi zmrzujejo črevlji, kolikor jih je bilo prej mokrih. Naposled pa so tudi moje noge postale neobčutljive za mraz.

Mrak je bil že razpel temno krilo nad ljubo rojstno vasico, ko sva se ji približala s počasnimi in težkimi koraki ter krenila vsak proti svojemu domu. Jaz sem priropotal v sobo z zmrzlimi črevlji in nisem jih mogel sezuti, ker so bile k njim primrznjene tudi noge. K peči pa tudi nisem smel iti takoj, da bi se tam na gorkem otajali moji črevlji; vedel sem, da bi taka nepremišljenost imela slabe posledice. Zato sem prosil, da so mi prinesli v škafo mrzle vode v sobo. Stopil sem v vodo ter v nji držal obute noge tako dolgo, da je voda potegnila zmrzlino iz črevljev in nog in da so se črevlji zopet zmehčali. Nato sem se lahko sezul in ko sem si še bose noge umil z mrzlo vodo, obrisal ter prebul v suho in toplo obuvalo, so mi bile noge zopet popolnoma zdrave in čile, da nisem v njih več čutil utrujenosti in ozeblin. Pokrepčal sem si še želodec, potem pa sem se veselo lotil sestavljanja jaslje.

Le prehitro so se približale h koncu te prve moje božične počitnice, in zopet je bilo treba odriniti z doma. Nazaj v Ljubljano sva šla z Zupančičem po drugi poti, in sicer do Litije peš, odtam pa sva se zvečer peljala z železnico do Ljubljane.

Še večkrat sva potem z Zupančičem skupaj hodila po opisanih potih iz Ljubljane domov in z doma v Ljubljano in še marsikaj neprijetnega sva doživela na teh potih.

Tako je mene usoda že v rani mladosti začela utrjevati v dolgi in naporni hoji, ker mi je bila menda že takrat določena moja sedanja težavna služba, ki bi je pač ne mogel opravljati, ako bi ne imel krepkih in utrjenih nog.

Marjetica.¹⁾

Spisal *Avguštin Šabec.*

ekega jutra v mesecu decembru je stopil oče Završnikovega Jakca, ki je bil nekoliko prej vstal kot njegov sinko ter oskrbel vse potrebno pri živini v hlevu, prav urnih korakov v sobo, si mel roke ter rekel: „Hu, hu, danes pa zebe! Vendar smo ga enkrat dobili. Dolgo časa se je sicer napovedoval, a poguma, pravega poguma pa do nocoj vendar ni imel.“

„Koga pa? Kaj pa?“ vpraša začudeno Jakec, ki se je stoprav prebudil iz sladkega spanja.

„I no, koga in pa kaj! Vstani in stopi k oknu, pa takoj vidiš, kaj je čez noč posetilo naše kraje!“

Jakcu ni bilo treba dvakrat reči, da naj vstane, ker se je, kar se tiče zgodnjega vstajanja, kaj rad držal znanega pregovora: „Rana ura, zlata ura.“ Danes pa je bil še enkrat hitreje na nogah kot sicer. Četudi se mu je dozdevalo, da je menil njegov oče pod tem novim posetnikom skoro gotovo sneg, ga je vendar radovednost, je li to njegovo domnevanje istina, hitreje spravila iz postelje kot sicer.

Urnih korakov je skočil nato k oknu, odgrnil zastor, pogledal skozi okno in vzklil: „A! . . . Nisem se tedaj motil, da je najbrž sneg ta novoprišedši gost, o katerem ste ravnokar govorili, oče. Oh, kako lepo belo je danes zunaj!“

„Da, da, belo je danes zunaj, dete moje. Tebi se to, kakor slišim, še lepo zdi, meni pa ne,“ je pristavil njegov oče. „Jaz bi najrajši imel, da bi te belote ne bilo vsaj še do Božiča!“

¹⁾ V latinščini: *Bellis perennis.*

„Jaz sem pa nastopivše zime in z njo združenega veselja le vesel, oče,“ je pripomnil Jakec. „To bo zopet življenja na vaški mlaki! In sani za dričanje si tudi prinesem s poda, saj so tam počivale vse leto. Kakor blisk pojde zopet po bregu nizdol!“

„Vem, vem, da tiči v tem tvoje veselje. Le veseli se, toda pazi mi, da se ne prehladiš in si na ta način ne izpodkoplješ dragocenega življenja,“ je Jakca resno opomnil oče.

Jakcu se je danes z oblačenjem, umivanjem in drugim poslom še enkrat bolj mudilo kot druge dni. Hotel je biti namreč z vsem prav hitro gotov, da si zunaj čimprej ogleda, kakšno lice ima priroda po novo padlem snegu. Pa ne samo to. Prepričati se je hotel, je li sneg tudi letos tako mrzel kot druga leta, zato je že komaj čakal, da si napravi prvo kepo iz snega.

Zaškripala so vežna vrata, in Jakec je napravil svoj prvi korak v to, od včeraj tako izpremenjeno prirodo. Kaka izprememba! Kamorkoli je uprl oči, povsod je bilo vse belo. Izgledalo je vse naokrog tako, kakor bi se bil razgrnil bel prt na zemljo in ji pokrnil njeno prejšnje pravo lice. Res je sicer, da to njeno lice v tem času ni izgledalo več tako kot v toplih pomladanskih, poletnih in deloma tudi zgodnjejesenskih mesecih, pa vkljub temu se je človeško oko rado in z nekako hvaležnostjo oziralo na te sive, življenja prazne pleše, ker so mu bile one edin preostali spomin na zatrlo življenje v prirodi. Tega dne so pa izginile tudi te izpred oči, in priroda se je odela kroginkrog s svojim enoličnim, človeškemu očesu ne kaj prija-jočim sneženim plaščem.

Tudi Jakčevo oko se je le prehitro naveščalo tega enoličnega pogleda. Ob njem mu je postalo celo nekako hudo pri srcu, ko se je spomnil lepih, cvetja polnih pomladnih in poletnih dni. In po pravici mu je bilo hudo! Saj je izgledala tega dne priroda tako, kot bi za vselej izginilo v nji vse prirodno življenje.

No, pa ta hipna pobitost ga je ob tem žalostnem pogledu v ta enolični svet prav tako hitro ostavila kot se je pojavila, ker se je spomnil na zimsko veselje na vaški mlaki in na sani, zato jo je prav hitro odkuril na pod iskat sani.

Med tem časom pa se je le prehitro približala ura, ko je bilo treba začeti misliti na odhod v šolo.

Sani, na katerih bi se bil Jakec tako rad nekolikokrat podričal po gladkem, novopadlem snegu, so morale zopet iti nazaj počivat na pod. Tolažilno je bilo pri tem za Jakca le to, da ne bodo počivale tako dolgo kot so, ampak le do končanega popoldanskega pouka.

Kot vsako jutro, tako se je sestal Jakec tudi tega dne s Potokarjevim Tončkom in Otorepčevo Milico ter z njima skupno odkoral v šolo.

Na poti v šolo so ti otroci med seboj najrajši kramljali o cveticah. Tako je bilo tudi tega dne.

Jakec kot najstarejši v družbi je pričel svoj razgovor tako-le:

„Veselje, donašati gospodu učitelju cvetic, nam je spriča novopadlega snega za enkrat odvzeto. Sedaj nam drugega ne kaže kakor mirno potrpeti, da se v prirodi zbudí zopet novo življenje.“

„Brez cvetic pa le ne bomo!“ je hipoma pripomnil Potokarjev Tonček.

„Bomo, bomo! Kje jih pa hočeš dobiti v tem času, ko je vse belo naokolo?“ ga je naglo zavrnil Jakec.

„Kje? Na šolskih oknih. Tam nam jih v zimi, četudi bodo le ledene, ne bo manjkalo,“ se je odrezal Tonček.

„Ti si pa hudomušen, Tonček,“ je pristavil Jakec, „kdo neki bi mislil na dolgočasne cvetice te vrste!“

Temu njenemu razgovoru je dostavila Milica, ki se je ves čas nekam na smeh držala, to-le: „Veš, Jakec, ta tvoja trditev, da od danes naprej ne bomo mogli več prinašati cvetic v šolo, pa že ni resnična.“

„Kako to, da ne?“ jo je začudeno vprašal Jakec, „saj je vendar z današnjim dnem odklenkalo vsem še cvetočim rastlinam.“

„Pa ni, in to zato ne, ker sem jih jaz še danes trgala in jih nesem v šolo,“ je z nekakim poudarkom dostavila Milica.

„Kje si jih pa vendar nabirala, kje; saj so vendar vse pod snegom?“ jo je radovedno vprašal Jakec.

„No, vidita, to je bilo pa tako,“ je odgovorila Milica: „Včeraj na večer sem slučajno naletela pod drevesi na našem sadnem vrtu na še nekaj prav lepo scvetelih cvetic. Namenila sem se, da jih potrgam in ponese v šolo, to pa šele tedaj, ko bi jih utegnilo zamesti. Hotela sem jim na ta način nekoliko podaljšati življenje. Pa ta moj naklep se žalibog ni obistinil, ker jih je že nocojšnjo noč zapadel sneg. Kakor hitro sem zjutraj zvedela od matere, da sneži in da ga je že ped na debelo padlo, sem se takoj spomnila na te ubožice. Zasmilile so se mi tako hudo v srce, da sem sklenila jih še danes izkopati izpod snega in jih ponesti gospodu učitelju v šolo. Glejta, tukaj pa so!“

Pri teh besedah je pokazala obema na dnu svoje pletenice shranjene otete cvetice.

Kakor hitro so dospeli v šolo, je odnesla Milica takoj vse nabrane cvetice na šolsko mizo ter povedala tudi gospodu učitelju, na kak način je otela prinesene rastlinice.

Gospodu učitelju je Miličino ravnanje jako ugajalo, zato jo je pohvalil, pripomnil pa tudi, da ta njena bojazen ni popolnoma upravičena, ker je ravno ta cvetica edina izmed vseh, pri nas rastočih in cvetočih rastlin, ki cvete pri nas poleti in pozimi takorekoč vse leto in ji tudi sneg ne vzame življenja. Mirno čaka, da jo topli solnčni žarki rešijo te neprijetne odeje, nato pa si malo popravi svoje polomljene ude ter raste in cvete dalje.

Umevno je, da gospod učitelj opisa te, nam tako zveste cvetke ni opustil, ampak o nji povedal to-le:

▷ Rojstvo Gospodovo ◁

„Ni je rastline, ki bi bila tako razširjena in znana kot ta. Vem, da ste jo tudi vi dobro poznali in vedeli, da ji pravimo marjetica. Zaradi svoje razširjenosti ima pa tudi še mnogo drugih imen. Ponekod ji pravijo tudi iskrica, gospodična, tratniščica, rigljec, ptičica itd.

Marjetica je majhna, vztrajna rastlinica s plazečo, vejnato, kratko koreniko, na kateri je mnogo belkastih vlaken, ki jo držijo čvrsto v tleh.

Na nji stoji kolobar lopatičastih, topo zaokroženih, nepravilno nazobčanih, dlakavih listov, ki so pa tako neznatni, da jih ne doseže koščeva kosa.

Izmed omenjenih listov izrastejo okrogla, votla in dlakava, kakih 5 do 15 cm visoka stebela s cvetnim koškom na koncu. Te cvetne koške obdaja dvoreden ovojek zelenih, podolgastih, ovršnih listkov.

V košku samem so dvoje vrst cvetovi. Zunanji beli ali rožnordeči obrobni, v kolobarju stoječi so jezičasti in nepopolni, to se pravi, da nimajo prašnikov. Mnogo manjši, notranji, rumeni, cevasti koščevi cvetovi pa stoje drug poleg drugega na votlem, kopičastem plodišču ter so popolni. V njih je namreč vsajenih po pet prašnikov, katerih prašnice so združene v cev ter objemajo vrat.

Nje plodnica se razvije v enosemnski plod, rožka imenovan, ki pa nima kodeljice.

Marjetica je, kot sem že omenil, edina pri nas cvetoča rastlina, katere cvet najdemo, ako je ugodna zima, v vsakem mesecu vsega leta.

Cvete in raste pa tudi povsod po nižavah in gre tudi na visoke gore. Četudi je ljubka rastlinica to, jo prištevamo vendarle k škodljivim cveticam, ker se neznansko razširi in duši s svojimi pritlehnimi listi drugo rast.

Vprašanje nastane še, kako je to mogoče, da preživi ta rastlina ob ugodnih zimah vse leto. Prvi vzrok tega je njena neznatna, čisto zemeljskih tal se držeča velikost. Nadaljnji pogoj njenega obstoja je, da se zna dobro čuvati. Ob večerih, slabem vremenu, hladu in drugih neprilikah skrbno zapre svoje cvetne koške, pa ne samo to, stebelca celo ukloni, tako da postanejo ti navidezni cveti kimasti in pred kvarnimi vnanjimi vplivi bolj obvarovani. Pa vse to bi ji še nič ne pomagalo in morala bi tako kot druge cvetke podleči sili krute zime, ko bi je ne varovala neka nji lastna moč, ki izpreminja v rastlini sami svetlobo v gorkoto. To njeno svojstvo jo tedaj obvaruje, da ne vkloni tilnika pred neizprosno kruto zimo tudi ob času ne, ko zamirajo zadnji sledovi prirodnega življenja.

Ker je tedaj ona nekaka življenjska vez med zamrlim prirodnim življenjem in na novo se zbudivšo naravo in edin še preostali cvet, s katerim se sme ponašati zadnji mesec leta, pač zasluži, da ji damo časten naziv — kraljice decembra.“

Najljubše darilo.

Božična povest. Spisal Ivo Trošt.

ližal se je Sveti večer. Kakor zvoki daljne, ljubke godbe se je bližal in potrkal na okno pri Mladenovih v naši vasi. Vsi so vedeli, da pride, vsi trije otroci so ga pričakovali z veseljem in bojaznijo.

Mladenovi otroci so imeli tisti čas dosti opravila. Zvečer, ko jim je branila burja, niso mogli na izprehod s hišno ali na daljši izlet na saneh s služabnikom

Antonom, ki je obenem tudi osebni služabnik in kočijaž gospoda Mladena. Zvečer torej so marljivo delali doma v igralni sobi priprave in igrače za božično drevesce. V igralni sobi so se tudi učili podnevi, zakaj Mladenovi so bili bogati, pa niso pošiljali otrok v šolo. Vsako popoldne je prihajal gospod učitelj na dom in dopoldne gospica učiteljica k Mladenovim. V sobi pri mizi, kjer so se prej igrali, se je začela šola z vso resnobo in zabavo kakor doli na vasi. Dostikrat sta bili še prekratki tisti dve urici. Seveda: koliko se je bilo treba pomeniti. Nazadnje so celo zapeli katero domačo, če je imel gospod učitelj s seboj gosli.

Zjutraj naslednjega dne pa so izvrševali domače naloge. Hišna Katica je imela često zaraditega dovolj sitnosti. Spraviti je bilo treba pravočasno male zaspance izpod odeje, jih umiti in jih po zajtrku opozoriti na šolsko dolžnost. Često se je zgodilo, da je mali Rado že umit in oblečen smuknil nazaj pod odejo, ko se je Katica bavila z Lino in Mirkom, ki sta bila navadno še zaspana, da se jima ni ljubilo niti zajtrkovati. Mladost pa spanje. Saj je bilo tako lepo v topli sobi, dočim je zunaj snežilo kakor da mora izprazniti pred Božičem vse snežene zaloge pod nebom. Sveče so visele, dolge in blesteče, od streh kakor od stropa v postojnski jami kapniki.

Okrepčani s tečnim zajtrkom bi bili Mladenovi otroci vendar najrajši šli vsi na sneg in led, toda: dolžnost je dolžnost. Vsak učenec, dasi še mlad, ima že svoje dolžnosti. Mladenov papa zahteva, da se vsak njegovih otrok zaveda teh dolžnosti ter jih tudi izpolnjuje. Pritrjala mu je v vsem gospa mama. Toda z njo so bili lažji računi, ker je vselej našla primeren izgovor, ko niso imeli otroci izvršenih nalog.

Ali ko so zgrnili zvezke na prejšnje mesto, se naučili ukazane odstavke, tedaj pa ven, ven na božji zrak, dasi mrzel kakor da je ušel naravnost s severnega tečaja, kjer razsvetljuje v tem času pol leta dolgo noč veličastno trepetajoči severni žar.

Mladenov gradič stoji nekoliko v klancu nad vasjo ob veliki cesti, skoro na samoti. Okolo so gospodarska poslopja, nižje doli ob vodi je skladišče lesa, veletrgovina, žaga in mlin. To so si ogledali že mnogokrat. Dobro zaviti so šli v toplih kožuščkih naprej v vas prav do prve kočje.

Neko dopoldne so se ustavili pred kočjo, jo ogledovali odzunaj, potem še odznotraj. Ubožna je bila že po vnanjosti, zakaj streha je kazala gola rebra,

dimnik je tudi obupal, kdaj dočaka popravila, pa se je nagnil, oslabeel od starosti. Okna in vrata so molče svedočila, da je minila že uprav čestitljiva doba, odkar so postavljena na sedanja mesta. Zob časa se je že naveličal glodati ob njih robovih, zakaj burja ga je nadlegovala pri vztrajnem opravi, pa se je zbal prehlada ter popustil; s tem pa je imela kraška gospodovalka utrto pot noter in ven. Branili so se je siromaki s cunjami v oknih namesto šip, s papirjem, starimi deskami in s kamenjem.

Koča je bila samo še po imenu last Ignacija Glasiča. Njen lastnik biva že nekaj let v Ameriki, kjer si bolan ne more prislužiti toliko, da bi poravnal vožnjo k svojim dragim v domovino.

Glasičeva mama je pred leti nabirala v gozdu pozimi suhih drv, da skuha otrokom kosilce. Debel sneg je bil tisto zimo in hud mraz. Od adventne nedelje do svečnice niso izginile ledene cvetice s šip na oknih. Lačna, trudna in slabo oblečena je počivala Glasička z bremenom v snegu in nekoliko zadremala. Sreča, da jo je dobil Mladenov lovec in zdramil; dremala bi bila v samo večnost. Malo živo je spravil domov. Tedaj je ženi ozebla leva roka, da je izgubila štiri prste.

Poleti se je že še nekam prebilo, toda zima je privedla pod Glasičevo streho tudi bedo. Pričakovali so očeta iz Amerike in se tudi bali, da se vrne bolan, onemogel, sebi in drugim v nadlego.

Otrok so imeli Glasičevi petero. Najstarejši, Nace, je služil pri sosedu na vasi in pasel ter opravljal živino, ostali so bili za ta posel še premajhni in preslabotni, pa so morali doma z materjo čakati v bedi in trpljenju — drugačnih časov.

Kakor izginejo zjutraj dolgočasne megle z naših poljan, ko zasije zlato solnce in veli: „V kraj, ve grde megle!“ tako je zableščala radost pod bornim krovom Glasičevim, ko se je prikazala na pragu gospa Mladenova. Za hipec se je umaknila beda ter pomignila radosti, naj se naseli med Glasičevimi otroki. Gospa namreč ni došla nikoli brez primernih daril. Prav dobro ji je bilo znano, česa so Glasičevi najbolj potrebni. Celo obleka je bila otrokom vselej kakor umerjena, takšno jim je podarila. Velela je prinesiti mleka, kruha in drugih živil, dovolila otrokom, da so si nabrali na žagi drv in se ogreli. Da, to so bili srečni časi.

Mali Francek je zlezal na klop pri peči in začel prepevati s kosom kruha v roki. Lenčka ga je mirila in se mu smejala do solz, zakaj najrajša bi bila sama vriskala z njim do hripavosti. Jožek se je veselil poklonjene obleke in tistih časov, ko bo zopet mogel v nji s tovariši v cerkev. Minka je pa sanjala kar ob belem dnevu, kako prijetno bi bilo, ko bi takšnole solnce sreče vedno sijalo v Glasičevo hišo.

Po zgledu Mladenove gospe so se tudi otroci radi ustavljali pri Glasiču in prav otroci Mladenovi so bili poročevalci svoji dobri mami o vsem, česa nimajo pri ubožni družini. Tudi otroci Mladenovi navadno niso prihajali na vas h Glasiču praznih rok. Po navodilu svojih učiteljev in modrih roditeljev so tukaj spoznavali, kako hudo je, če človek nima najpotrebnejših stvari za življenje.

Letos so si izmislili Mladenovi otroci, da presenetijo za Sveti večer Glasičevo družino prav posebno. Miro je obljubil, da napravi jaslice, ki jih postavi pri sosedu pod božično drevesce. Lina je sklenila, da splete Francku dotlej par toplih nogavic in jih sama pripne na veje božičnega drevesca, zakaj Francek je oni dan bos pobiral trske po snegu doli na žagi. Rado je naredil mičnih podobc za drevesce, svečic in pozlačenih orehov.

Vse se pa mora izvršiti na tihem in skrivoma, da ne zve mama, ki bo gotovo tudi kakor vsako leto obdarila Glasičeve za Božič. Za dobro delo pa ni nikdar zahtevala ali pričakovala zahvale. Enako tudi njeni otroci, ki so poznali izrek: Dobro delo se samo hvali.

Zato so Mladenovi otroci tiste dni pred Božičem marljivo uporabili vse proste ure, da so hiteli izvrševati, kar so obljubili. Prej učna in igralna soba se je takoj premenila v delavnico, kjer je bilo treba nujno delati večer

za večerom. In kako kratkočasno je bilo delo v dober namen! Da bi le ne zvedela mama ali papa in jim očitala samoljubja, častiželjnosti — po krivici, ker skrbno skrivajo svoje izdelke. Celo služabnik Anton, ki je od nekdanjih poseben zaupnik, ne sme vedeti ničesar, da jih ne izda. Oni večer je došel in jih motil pri delu, pa so urno poskrili vse. Niti gledati niso marali njegovih priprav, ki jih je kupil lani, ko je spremljal nekega tujca, očetovega znanca, po hribih, kjer se je naučil z njim napravljati v narodi fotografske podobe.

* * *

Sveti večer se je približal. Njegova veličastna pesem je donela kakor mogočen spev mogočnih orgel črez hrib in plan v palačo in kočo. Donela je celo v našo vas, in nje glasovi so odmevali že čisto blizu. Otroci Mladenovi so jih čuli doli ob vodi pod klancem. Ljubko in sladko se je glasila božična pesem v bližajočo se Sveto noč.

Večerna zarja je ožarila v pozdrav oblake in zasnežene gore. Vse je gorelo v bagru in zlatu, vse je hrepenelo v višave, med one nedozirne svetove, kjer se duh osvobodí telesne teže ter plava-prost — sam svet med svetovi in v neposredni bližini svojega izvora — Stvarnika samega . . .

Tiho se je bližala Sveta noč v našo vasico, tiho k Mladenovim kakor spev znane, ljubke melodije iz daljave. Bližala se je in približala.

Snežena odeja je krila prirodo, a nocoj se je v proslavo Svete noči celo njena bela barva premenila v bagrenordečo, škrlatno in naposled celo vijoličasto. Komaj pa se je nad vasjo ustavil mrak, je pokukal skozi vsako okno v hišo, kako pridni so nocoj otroci pri jaslicah, kako prepevajo vesele božičnice in časte božje Dete z resno mislijo na ono Sveto noč, ko je zares došel Mesija na svet. Mrak je imel nocoj preveč opravila in ni slišal, kako se je pridružil spevu mogočne božične pesmi iz neznane daljave še glas vseh zvonov v naši dolinici. Mogočen odmev se je razlegal daleč pod nebo, da so vztrepetavale zvezde na obzorju. Zdelo se je, da se vsa priroda zlija v samo eno pesem o Sveti noči, o tistem najblažjem trenutku, ko je človeštvu zasinil žar rešitve. Celo nebo je vnovič zažarelo na zahodu, zažarelo na vso moč . . .

V tem času je spremljala Mladenove otroke Katica h Glasičevim na vas. Nebeško lep večer se jim je zdel, kakor da tudi nocoj prepevajo angelci na višavi. Kako ne? Vse so srečno dodelali. Katica je obljubila, da ne pove mami ničesar, kaj so pripravili Glasičevim. Tudi služabnik Anton je trdil, da nič ne ve, kaj so delali, dasi je bil pozneje še dvakrat zašel med nje, pa so ga odpravili. Torej varnost na vse strani. Ali bo veselja, ko zažari božično drevesce! Rado prižge svečke pri jaslicah, potem razdele darove.

Vsakdo je nesel sam svoje stvari. Tudi hišni so naložili v jerbaš zlate orehe, mah za jaslice in nekaj jabolk. Anton je moral prinesiti že pripravljeno smrečico, saj so mu otroci zložili zanjo iz lastnih prihrankov tri desetice in devet vinarjev.

Temno je bilo še v Glasičevi hiši. Mati je z otroki odmolila angelovo češčenje in se zamislila v boljše čase. Niso bile vesele te misli . . .

Kar vstopijo nenavadni vasovalci: „Dober večer! Ej, mati, luči, luči prosimo! Srečen Božič, mati Glasičeva!“

Mati ni mogla najti užigalic. Je že tako, da ne moreš vzeti, kar bi najrajši, ko je najhujša potreba — kakor nalašč. To ni prav nič oviralo Antona. Znan je bil v hiši, pa je postavil smrečico lepo na mizo, užgal sam svečico za svečico, da je žarelo obenem pred njimi božično drevesce kakor pričarano iz tal. Na vrhu se je lesketala zlata zvezda, na vejah so pa bingljali pozlačeni orehi, sladka jabolka, hruške, celo nekaj grozdov, venec kostanja, tržaških fig, podobic iz malega kruha, ki se je in kakor jih ponujajo na semnjih. To je darovala gospa Mladenova. Morda je Katici le slučajno položila v jerbas, ko so odhajali h Glasiču.

Potem so zložili otroci Mladenovi vsak svoje izdelke: Lina nogavice in par toplih zapestnikov, Miro je razložil jaslice, kakor je navada in se tudi spodobi, a Rado dve lični škatlici: v eni svoj stari molitvenik za Joška, ki se je komaj lani zares lotil branja, v drugi pa svinčnik, ki piše rdeče in modro, tri peresnike, pest peres in svoj nožek, ki mu ga je podarila teta za god. Služabnik Anton je odštel med obe škatljici še tri desetice in devet vinarjev, ki so mu jih otroci zložili za smrečico; Katica je pa postavila poleg nogavic za Francka še par novih čreveljčkov, da se je Lini storilo inako, zakaj se ni ona sama domislila kaj takega. Saj ima denar, ki ga je dobila od krstne kumice iz Trsta.

Nato se odpro vrata, v hišo pride Mladenova dekla, položi pred iznenadene otroke poln jerbas ter začne razkladati iz njega darila Glasičevim otrokom. Vsi so dobili tople obleke in jedil za praznike. Niti Nace pri sosedu na vasi ni bil pozabljen. Mater so obdarili z veliko zimsko ručo in parom gorke obutve.

Vsi so strmeli — darovalci in obdarovanci — v blesteče božično drevesce kakor v samo srečo bodočih dni. Tako se smehlja človeku samo resnična sreča in samo na Sveti večer — samo enkrat v življenju. Vsi so bili presenečeni. Služabnik Anton je celo zažgal košček magnezije, da je borna soba zasijala kakor kraljevska dvorana z vsemi navzočimi v nebeško lepem svitu; potem je odšel služabnik domov. Za pečjo pa se je oglasila mala Lenka z velikim konjem iz malega kruha v roki. „Oj, srečni čas gre zdaj na nas, iz nebes veseli glas . . .“ In vsi so pomagali, Katica in dekla celo s solzami v očeh. Dolgo, dolgo so peli . . .

Ko so se vračali Mladenovi domov k božičnici, je vprašal mali Rado: „Ali bo tudi pri nas tako lepo?“ — „Še lepše,“ je zatrdila dekla.

Miro in Lina sta pa premišljala, da je najbrž kakorkoli zvedela o njihovem početju mama, in potem bo grajala toli rade volje izvršeno delo milosrčnosti za usiljivo, stremeče po javni pohvali . . .

Krasno božičnico so imeli tisto leto pri Mladenovih. Najstarejši sin Miro je trdil, da ni bilo še nikdar tako lepo. Saj se je zdelo, da se že od mraka, ko je zapel zvon na vasi, ponavlja po vseh hišah in v vseh srcih

veličastna harmonija nikdar končane, najlepše božične pesmi, ki doni v najljubeznivejših kiticah od prizora do prizora, pesem o Sveti noči, o poeziji nedolžnih src, polnih svetih, najnesebičnejših čuvstev. Sveti večer jim je samo ena mehka, ljubka, nikdar dopeta božična pesem.

Toda še ljubkejša, toplejša, veličastnejša in lepša — krona te noči je bila otrokom v srcih zavest o srečno dovršenem činu milosrčnosti. To je bil še le poezije tega večera pravi čar, nepojmljiv vsem onim, ki žanjejo plačilo za dobro delo na svetu. Ali ni prišlo božje dete na svet, da pomaga drugim? Ali za plačilo? — Kakšno? O, ljubezen nesebična, kako te je polna noč božična!

Le doni, vesela božična pesem, le odmevaj po vseh planjavah slovenske domovine: Slava Bogu na višavah in mir ljudem, ki umevajo božično harmonijo. Le doni, le doni! . . .

* * *

Teden pozneje se je vnovič bleščalo pri Mladenovih božično drevesce. Praznovali so Silvestrov večer. Zopet so odmevali zvonovi. Nocoj so peli slovo staremu in pozdrav novemu letu, novemu kralju, ki ga je sama ljubezen. Lepa je bila ta pesem in pretresljivo resna obenem, zakaj vsakdo gleda, da ta večer obračuna sam s seboj, koliko je že storil res dobrega in napravi načrt, kako mora uravnati bodočnost, da bo vedno boljše. Resno ga nato spominjajo zvonovi.

Starega leta večer! Tudi pri Mladenovih je bil obračun. Božično drevesce je sijalo v novi krasoti in novih darovih. Pod njim so bila tudi otrokom namenjena posebna darila. Posebno sta ugajali dve fotografski sliki — dovolj veliki in razločni in v lepo izdelanih okvirih.

Segli so najprej po slikah . . .

„Jej, jej,“ se oglasi Miro, ki je ogledaval prvo sliko, „jej, ta-le je prav takšna kot naša Lina. Hi-hi-hi! Na mizi sedi, pa plesti hiti. Hi-hi-hi! Kdo pa tukaj-le žaga? Naš Rado, hi-hi! In to-le smo pa mi. Miro, hi-hi! — Pa tudi luč je naša . . .“

„In ti-le črevlji — ali niso moji?“ vpraša Rado.

„In te-le knjige?“ — „Moj lok.“

„Vse naše in mi —“

„Tudi naši“ — pristavi gospodar veselo.

Miro je pokazal sliko vsem navzočim. Služabnik Anton se je muzal, domača gospa je komaj premagovala srčno veselje. Slednjič so se pogledi vseh uprli v očeta in mamo: odkod ta slika! Samo Katica jo je še ogledovala natančneje in opazila v spodnjem kotu droben listek z napisom: Moje najljubše darilo. M. M. (Maša Mladenova.) Katici je bilo znano, da je to sama domača gospa in se skrivaje ozrla k nji, češ, že umevam.

Miro je potem hitel še k drugi sliki. Tudi tukaj je spoznal najprej sebe in bratca s sestrico, potem Katico, a pozneje: Francka, Joška in Lenko Glasičevo, razložil celo izdelek svojih jaslic pod smrečico, Linine nogavice in pozlačene orehe na božičnem drevescu.

Katica je pogledala tudi tej sliki v spodnji kot okvira. Tam je bil bel listek, na njem pa besede: Moje najlepše darilo. J. M. (Josip Mladen.) Tako se je namreč podpisoval hišni gospodar.

Vsi so vedeli, kaj pomenijo te besede, in v srcih je vzkipelo veselje, da bi bil Rado kar vriskal naravnost h Glasiču in tam razkazal svoje darove in povedal, kaj je na slikah. Tedaj se oglasi gospod Mladen in reče: „Ljubi otroci! Na obeh slikah je vaše dobro delo. Odveč bi vam bila moja pohvala. Oni, ki delajo zato, da bi jih hvalili ljudje, so že prejeli svoje plačilo.“ Tako sv. pismo. Pohvaliti moram samo resnično milosrčnost, ki odseva z obeh slik, kakor tudi Antona, ki je znal ubrati najprimernejši trenutek ter vas fotografski naslikal, kadar se niste nadejali. Vrlo dobro.“

Gospa Mladenova je točila solze veselja, Katica je spravljala novoletne darove, otroci so se pa veselili zavesti, da so zopet ravnali prav . . .

Zunaj so še peli zvonovi, kadili so ljudje z oljčnimi mladikami po hišah in molili, prepevali ob jaslicah, dočim je v prirodi donela veličastna božična pesem o neskončni božji ljubezni, kakor ubrani napev daljnih orgel se je razlegala v srcih usmiljenih zemljanov . . .

Kako moramo jesti sadje.

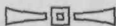
Spisal J. K.

ko opazujemo, kako jedo nekateri ljudje sadje, uvidimo takoj, da se bi marsikaj ne smelo dogajati. Marsikdo jemlje jabolko, hruško, češpljo itd. v roko in ne da bi natančneje pogledal sad, ga dene v usta. To priča o nečednosti. Na sadju je navadno mnogo prahu, cestnega in vrtnega gnoja, črvov, sploh stvari, ki prvič niso kaj tečne in drugič lahko jako škodujejo. K temu pride še dejstvo, da potuje sadje navadno skozi marsikatero roko, ki ni ravno temeljito umita in čista, večkrat imajo pa tudi lastniki teh rok kako nalezljivo bolezen.

Priporočam torej, da ne uživaj neočiščenega sadja. S tem pa še ni rečeno, da se mora sadje oprati v vodi, kar dela večina tistih, ki jedo sadje. Oprano jabolko nima več tistega dobrega okusa kot neoprano. Še manj kot prati pa se sme olupiti sadje, kar pa je prišlo že povsod v navado, in sicer iz dveh vzrokov. Prvič mora vsak, ki jé večkrat sadje, pritrditi, da tiči to, kar daje jabolku n. pr. dober duh, svež okus, edino le v olupku in da se z olupkom vzame jabolku tudi njegov pristen in dober okus. Na drugi strani je pa olupek sadja eno najboljših sredstev, ki skrbi za pravilno prebavo in čiščenje želodca in črev.

Da sadje lahko zauživaš, da mu ne vzameš ne okusa in ne odvajajoče lastnosti, zadostuje, da sadje dobro obrišeš s čisto ruto; morda poprej še podrgneš z nožem lahko po koži, da odstraniš umazanost, ki se trdo drži olupka, potem pa še obrišeš z ruto. S tem si popolnoma zadostil zdravstvenim zahtevam pri uživanju slehrnega sadja.

Hudi Janko.

*Stisnil je metuljčeka —
ah, metuljček vztrepetal,
Janko, hudi Janko ta,
glasno se smejal.*

*Mimo šla je mačica,
on ji gorko dal,
je bežala mačica,
Janko se smejal.*

*In je v luži žabo vjel,
z žabo v lužo pal,
gledal sem ga in se mu
na ves glas smejal . . .*

Ivo Danič.

Solze.¹⁾

♩ Otožno, a zmerno.

Besede zložil Borisov.

Ugtasbil *fo. Kiferle.*

Pl - va, pla - va lad - ji - ca črez po - lje ze -
 le - no; pla - va v kra - je, kjer zla - to sve - ti
 se ru - me - no, sve - ti se ru - me - no.

¹⁾ Besede v „Zvončku“, št. 10. t. I.

Rešitev zastavice v podobah v enajsti številki.

**Jablane, hruške in druge cepé
 cepi v mladosti za stare zobé.**

Prav so jo rešili: Oto Burdych, realec v Ljubljani; Milica Jug, Tončka Šuštar, Jelica Pipan, Otilija Zemljak, Fani Klemenc, učenke VIII. razreda Lichtenturniškega zavoda v Ljubljani; Orožen Janko, učenec IV. razreda v Ljubljani; Porekar Tonče, Porekar Vladimir, Sever Matija ml. in star., Šulek Matija, Trstenjak Ivanček, Vizjak Matija, Vtičar Peter, Hega Elizabeta, Babič Lojza, Ivanuša Rozika, Porekar Angelica, Sever Marija, Lah Avgusta, Zadravec Kata, Zadravec Micka, učenci in učenke na Humu pri Ormožu; Sabina Meglič, učenka VI. razreda na Vranskem; Melita in Sanda Šumer, učenki v Škofji Loki; Josip Založnik in Rastislav Werboschegg, učenca v Zibiki pri Šmarju; Tonček Sivka, učenec pri Sv. Juriju ob juž. železnici; Anton Zatler, posestn. sin v Brezju; Branko Tomiňsek, učenec IV. razreda v Ljubljani; Pitnat Franciška, učenka v Vel. Poljanah; Franc Vouk, Franc Jevšnik, Friderik Guček, Adolf Vončina, učenci v Kozjem; Josip Rebek, dijak v Ljubljani; Božidar Tomažič, učenec III. razreda na Tinju; Slavko in Janko Bezjak, učenca pri Sv. Tomažu; Janez Ožir, učenec II. razreda v Št. Petru, Savinska dolina; Franc Kunšek, učenec IV. razreda v Celju; Vladimir in Vanda Tauses, Ljubljana; Božidar Petelinšek, učenec v Kolačnem; Rozika Magdič, Minka Ostrc, Tončka Ostrc, Anica Kosi, Micika Vaupotič, Marija Heric, Marija Štraki, Malčka Stuhec, učenke V. razreda pri Sv. Križu na Murskem polju; Milko Naglič, učenec v Ljubljani; Vida Franko, učenka v Gorici; Pavel Vrbič, učenec v Sodražici; Antonija Schiffrer, učenka v Ribnici; Ana in Ljudmila Lavričevi, učenki na Vranskem; Minka in Slayka Zacherl, učenki v Ljutomeru; Mila Celestina, učenka v Ljubljani; Leon Trost, učenec v Št. Jerneju na Dolenjskem; Justina Vremec, učenka v Trstu; Emi Christof, Mici Lavrenčič, Tilka Schunko, Mici Kristan, Mici Rupnik, Lojzka Rován, Ivanka Godeša, Marjeta Logar, Tončka Ostanek, Francka Pelan, Marjeta Pavlovčič, učenke III. razreda v Planini.

Ob sklepu osmega letnika.

Za nami je sicer kratka doba, a mnogo poštenega dela, ki smo ga osem let izvrševali z veseljem in — tako upamo — z uspehom v prid ljubi slovenski mladini. Danes je naš list razširjen širom slovenske domovine, in lahko rečemo, da ni slovenskega učenca in slovenske učenke, ki bi ne poznala „Zvončka“. Kakor nam poročajo učitelji in učiteljice, ki oskrbujejo šolarske knjižnice, si naša šolska mladina najrajša izposoja „Zvonček“. List za listom gre iz rok v roke, letnik za letnikom roma od enega do drugega. To nas veseli, ker nam dokazuje, da ubiramo v svojem listu prave strune — tiste, ki dobe vselej odmev v mladih srcih.

Pa tudi starejši, odrasli svet ne zameta našega lista, saj se ob njem pomlaja in zataplja v dobo prelepih mladostnih dni. Tako doseza „Zvonček“ svoj pravi namen: mladino dviga, razveseljuje in uči, starosti pa zbuja spomine na lepoto mladosti.

Da je temu tako, moramo zahvaliti svoje vrle sotrudnike in sotrudnice, ki so ustvarili „Zvonček“ tak, kakršen je. Vsa leta njegovega izhajanja delajo zanj požrtvovalno in s plemenitim navdušenjem, dobro se zavedajoč, da delajo s tem za blaginjo slovenske mladine.

Tej srčni zahvali pridružujemo ob sklepu osmega letnika prav tako srčno prošnjo. Vsi naši prijatelji in vse naše prijateljice naj se nekoliko potrudijo in nam pridobe lepo, prav lepo število novih naročnikov. Mislimo, da bi ne bilo nič težkega, ako nam pridobi vsak vsaj enega novega naročnika. Samo volje je treba. Tej uslugi izkažemo protiuslugo s tem, da bomo izkušali ohraniti „Zvonček“ na sedanji stopnji in ga po možnosti dvigniti še bližje do popolnosti. Prosimo, naj nihče ne presliši te naše prošnje.

Za bodoče leto smo nabrali že lepo zalogo spisov in podob. Kakor nismo obljubljali nikoli dostej, tako ne obljublamo niti danes nič nemogočega. Trdimo samo: Kolikor bo v naših najboljših močeh, to storimo za „Zvonček“.

Vkljub podraženju tiska in papirja ostane cena našemu listu ista. Novi naročniki nam ustrezajo, če se javijo tekom tega meseca vsaj po dopisnici, da bomo vedeli prirediti zadostno število izvodov prihodnjega letnika.

Vsi, ki jim je pri srcu slovenska mladina, naj se pridružijo prijateljem in naročnikom „Zvončka“.

Uredništvo in upravnništvo.